

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ
КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ ТА ФІЛОЛОГІЇ

**СУЧАСНИЙ
МАСОВОКОМУНІКАЦІЙНИЙ ПРОСТІР:
ІСТОРІЯ, РЕАЛІЇ, ПЕРСПЕКТИВИ**

МАТЕРІАЛИ

**науково-практичної конференції
студентів, аспірантів та молодих науковців**

Суми, 26–27 травня 2022 р.

УДК 007 : 304 : 070

Сучасний масовокомунікаційний простір: історія, реалії, перспективи: матеріали науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих науковців (Суми, 26–27 травня 2022 року) / уклад. : І. Р. Жиленко, В. О. Садівничий. – Суми : Сумський державний університет, 2022. – 118 с.

До збірки увійшли наукові матеріали молодих науковців, аспірантів кафедри журналістики та філології СумДУ та інших ЗВО України, а також студентів спеціальностей «Журналістика», «Реклама і зв'язки з громадськістю». Дослідження пов'язані з комплексною програмою науково-дослідних робіт СумДУ, безпосередньо з науковим напрямом досліджень кафедри журналістики та філології у межах теми «Сучасний масовокомунікаційний простір: історія, реалії, перспективи».

Матеріали друкуються в авторській редакції.

Modern mass communication space: history, realities, perspectives: the Materials of the scientific-practical conference of students, graduate students and young scientists (Sumy, 26–27 May 2022) / compiled by I. Zhylenko, V. Sadyvnychy. – Sumy : Sumy State University, 2022. – 118 p.

The collection includes scientific materials of young teachers, graduate students of the Department of Journalism and Philology of the Sumy State University and also students with the chief subject «Journalism», «Advertising and Public Relations». The research is related to the complex program of scientific works of the Sumy State University, directly to the scientific sphere of the research of the Department of Journalism and Philology within the theme «Modern mass communication space: history, realities, perspectives».

Materials are printed in the original edition.

ІЗ ВДЯЧНІСТЮ ГЕРОЯМ:

**солдатам та офіцерам Збройних Сил України,
територіальної оборони та добровольчих формувань
за можливість в умовах війни
проводити навчальний процес та займатися наукою!**

**ВІРИМО В УКРАЇНУ!
БУДУЄМО ОСВІЧЕНУ УКРАЇНУ!**

ДОТРИМАННЯ ЖУРНАЛІСТСЬКИХ СТАНДАРТІВ У ГАЗЕТАХ «THE SUNDAY TIMES», «THE WALL STREET JOURNAL», «THE NEW YORK TIMES» НА ПРИКЛАДІ МАТЕРІАЛІВ ПРО ВІЙНУ В УКРАЇНІ

Каріна Чорнобук,
студентка 4 курсу, ЖТ-81, СумДУ

Розглядається подання новини про українську війну іноземними виданнями, особливості висвітлення теми війни, жанрову палітру матеріалів та дотримання журналістських стандартів.

Ключові слова: подання новини, жанрова палітра, журналістські стандарти.

COMPLIANCE WITH JOURNALISTIC STANDARDS IN THE NEWSPAPERS "THE SUNDAY TIMES", "THE WALL STREET JOURNAL", "THE NEW YORK TIMES" ON THE EXAMPLE OF MATERIALS ABOUT THE WAR IN UKRAINE

Karina Chornobuk,
4th year student, ZhT-81, Sumy State University

The submission of news about the Ukrainian war by foreign publications, the peculiarities of the coverage of the war, the genre palette of materials and compliance with journalistic standards are considered.

Key words: news presentation, genre palette, journalistic standards.

У процесі передачі інформації ЗМІ формують світосприйняття реципієнта. Саме через призму медіасфери ми бачимо дійсність, і те, наскільки призма буде чистою, визначає наше ставлення до цієї дійсності. Професійні стандарти журналістики є невід'ємним інструментом роботи медійника. Розуміння необхідності впровадження професійних журналістських стандартів виникло давно. Ще у 1954 році на II всесвітньому Конгресі Міжнародної федерації журналістів було прийнято Декларацію принципів поведінки журналістів, яка, зокрема, визначає принцип достовірності: «журналіст зобов'язаний подавати інформацію, посиляючись на факти, походження яких він знає» [1].

Журналістські стандарти та їх дотримання розглядаються у працях А. Москаленка, В. Здоровеги, В. Шкляра, В. Різуна, В. Іванова.

Мета нашого дослідження полягає у тому, аби проаналізувати дотримання журналістських стандартів іноземними ЗМІ.

Об'єкт роботи – контент газет «The Sunday Times», «The Wall Street Journal», «The New York Times».

Предмет дослідження: стандарти журналістики.

Матеріалами дослідження слугували 3 публікації газет «The Sunday Times», «The Wall Street Journal», «The New York Times» за 2 квітня 2022 року.

Методи дослідження: контент-аналіз, синтез, дедукція, узагальнення.

Наукова новизна статті полягає у тому, щоб визначити важливість дотримання журналістських стандартів.

Багатолітній досвід світової журналістики дав можливість сформулювати шість основних професійних стандартів новинної та аналітичної журналістики. Ці стандарти визнаються більшістю українських медійних організацій (Інститут Масової Інформації, Детектор Медіа, Інститут демократії ім. Пилипа Орлика, Інтерньюз-Україна, Комісія з журналістської етики) і базуються на засадах редакційних політик таких світових ЗМІ, як Бі-Бі-Сі, Ройтерс, Франс-Прес, Дойче Велле.

Отже маємо шість загальноприйнятих стандартів:

- баланс думок,

- достовірність,
- відокремлення фактів від коментарів,
- точність,
- повнота,
- оперативність [1].

Для того, щоб проаналізувати дотримання журналістських стандартів іноземними ЗМІ, ми взяли 3 матеріали від 2 квітня 2022 року.

1) Газета «The Sunday Times»: матеріал «Bodies of mutilated children among horrors the Russians left behind» («Тіла понівечених дітей серед жахів, які залишили росіяни»).

Текст розпочинається із історії про жінку Марію Дабіже, якій 80 років. Бабуся розповідає, що бачила вона, а також журналіст подає її коментарі: «Вони прийшли до мене додому. Я запитала їх, що вони там роблять», – сказала вона, коли вдалині гримнула артилерія. «Вони сказали мені: «Ми просто намагаємося виконувати свою роботу». Далі йдуть описи і деякі міркування жінки: «Вночі вона бачила, як горять їхні багаття. Коли їй принесли їжу, вона взяла. Коли кілька днів потому солдати почали відступати, справжній жах того, що вони зробили, став явним». Після історії про Марію Дабіже та описи її спостережень автор подає й інші факти, зокрема: «Її сусідів у акуратному цегляному будинку за чотири двері нижче зв'язали по руках і ногах і вбили. По дорозі бійці територіальної оборони заявили, що знайшли підвал, де лежали 18 мертвих понівечених тіл чоловіків, жінок і дітей віком від 14 років» [2]. Бачимо, що автор не використовує конкретики, відсутні коментарі бійців територіальної оборони, що свідчить про недотримання журналістом таких стандартів журналістики як «повнота, достовірність та відокремлення фактів від думок».

У наступному абзаці бачимо більш розгорнуті факти. Уже є посилання на джерела: «Майже 300 людей поховано у братській могилі в передмісті Бучі, де відбувалися одні з найзапекліших боїв у цьому районі», – засвідчив мер міста. Як повідомив агентству AFP Анатолій Федорук, серед загиблих був 14-річний хлопець. Він розповів Al Jazeera, що бачив щонайменше 22 тіла на вулицях». Спостерігаємо і роботу із джерелами кореспондента, адже він використовує коментар, який надали виданню «Al Jazeera». Далі журналіст подає інформацію з прогнозами, не посилаючись ні на кого: «Військовослужбовці та мирні жителі в районах, відвоєнованих українською армією навколо Києва протягом останніх кількох днів, витримали тиждень боїв та жахиття окупації, щоб витіснити ворога, який, за найбільшими прогнозами, знищить їх за кілька днів» [2]. Звідки автор узяв те, що ворог мав знищити українців?

Таким чином, можемо зробити висновок, що видання «The Sunday Times» не дотримується деяких стандартів журналістики, таких як: повнота, всебічність, достовірність, відокремлення фактів від коментарів. Більше того, виданню варто було б залучити деяких експертів і взяти коментарі в очевидців чи військових, а не лише у пані Марії. Досить важко також визначити жанр публікації, адже тут присутні риси аналітичної журналістики, інформаційної й художньої.

2) Газета «The Wall Street Journal»: матеріал «Ukrainians Count Dead, Dig Mass Graves, Clear Land Mines After Russian Pullback» («Українці вважають загиблими, копають братські могили, розмінюють після відступу Росії»).

Текст розпочинається із розповіді про те, що відбулося, щоб читач увійшов у курс справи: «БУЧА, Україна. Люди в цьому місті поховали своїх сусідів у братських могилах після того, як російські війська вийшли з території навколо столиці України, залишивши трупи, міни та те, що українські чиновники та незалежні спостерігачі за правами заявили, що є доказами потенційних військових злочинів» [3]. Автор відразу показує свою позицію: він підтримує Україну і вважає війну військовим злочином, також посилається на джерела. Далі йдуть коментарі експертів: «Заступниця міністра оборони України Ганна Маляр заявила в суботу, що українські війська повернули контроль над усією Київською областю, оскільки останніми днями російські війська віддали десятки міст і сіл після того, як український опір призвів до великих втрат». На відміну від минулого матеріалу, журналіст подає заяви Володимира Зеленського: «Президент України Володимир Зеленський у нічному зверненні заявив, що виведення російських військ «залишило після себе повну катастрофу та багато загроз». Він додав, що регіон продовжує бути небезпечним.

«По-перше, бомбардування може тривати», – сказав він. «По-друге, вони мінують всю цю територію» [3].

Коментарі президента, у країні якого йде війна, мають подаватися у матеріалі одними із найперших. Слова Зеленського прояснюють картину, й іноземний читач одразу розуміє, що до чого. Далі журналіст також подає коментарі Київської обласної військової адміністрації, Міністерства оборони України та Михайла Подоляка, а також пише про той факт, що у Міністерстві оборони України Бучу назвали «новою Сребреницею», маючи на увазі вбивство понад 8000 мусульман у 1995 році під час Боснійської війни.

Дотримуючись стандарту «всебічність», журналіст подає не лише позицію України, а й Росії: «Москва відкинула звинувачення у військових злочинах, включаючи звинувачення в тому, що Росія націлена на цивільних осіб».

Отже, журналіст видання «The Wall Street Journal» написав повний матеріал про те, що ж відбувається у Бучі. Він дотримався усіх стандартів журналістики, а також подав позицію як України, так і Росії. Жанр тексту – огляд, адже автор подає коментарі експертів і уривки із дописів української влади у соцмережах.

3) Газета «The New York Times»: матеріал «Russian Retreat From Around Kyiv Offers Closer Look at Devastation» («Відступ росіян із Києва пропонує ближче поглянути на розруху»).

Текст розпочинається із розповіді про те, що взагалі відбувається у місті Буча: «Українські солдати батальйону «Азов» у суботу пройшли крізь залишки російського військового конвою у нещодавно звільненому місті Буча, неподалік від столиці після відходу росіян. Жителі поблизу потягнулися до їжі, яку роздали українські воїни. Багато хто не отримував їжі, більше місяця не мав електрики чи газу для її приготування. Старші мешканці стояли біля тіла, залишеного на тротуарі». Далі йдуть коментарі Міністерства оборони України, а також журналіст подає відео, яке опублікували у Міністерстві: «Місцевих цивільних страчували беззаконно, деяких – із зв'язаними за спиною руками», – пише міністерство у твіті, що супроводжує відео. У заяві додається, що сцени були «Новою Сребреницею», посиланням на різанину 1995 року під час боснійської війни» [4].

Після цього автор подає й позицію Росії: «Російські чиновники не відразу відреагували на звинувачення» [4].

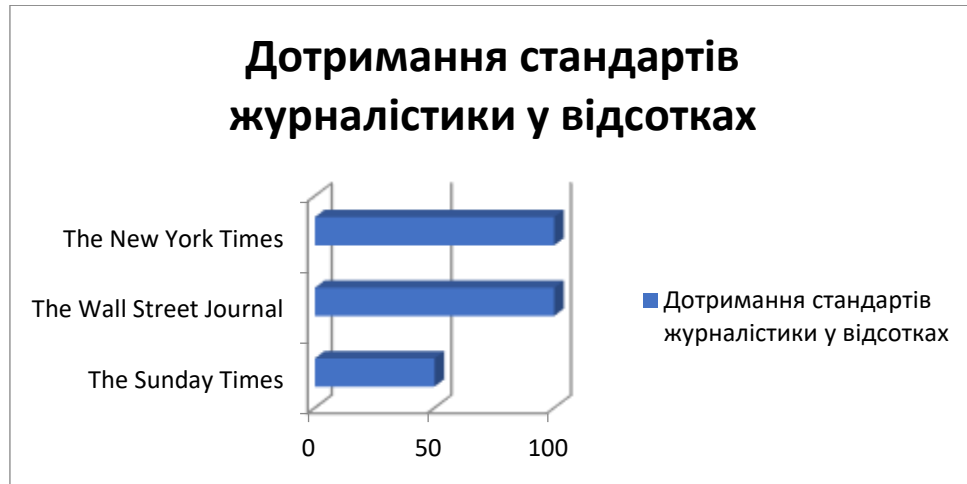
Далі бачимо коментарі Михайла Подоляка і посилання на його Твітер: «Ці люди не були в армії, – написав у Twitter радник Михайло Подоляк. – У них не було зброї. Вони не становили загрози» [4].

Подає журналіст не лише коментарі української влади. Спостерігаємо й позицію Міністерства закордонних справ Великобританії, де світлини назвали «страшними»: «У Міністерстві заявили, що уряд Великобританії допомагає зібрати докази на підтримку розслідування військових злочинів. Страта цивільних осіб порушила б Женевські конвенції, низку договорів, що регулюють поведінку з цивільними особами, військовополоненими та іншими під час війни» [4]. Таким чином, автор демонструє не лише власне бачення проблеми, а й показує ставлення всього світу до війни в Україні.

Бачимо, що журналісти видання також брали участь у розслідуванні злочину убитих людей на вулицях Бучі: «Журналісти Times нарахували шість тіл мирних жителів на вулицях і тротуарах Бучі. Незрозуміло, за яких обставин вони загинули, але викинута упаковка російського військового пайка лежала біля одного чоловіка, який був поранений у голову» [4].

Матеріал завершується описами лісу біля міста Бучі: «Ознаки похмурого й хаотичного відступу росіян у суботу були присутні на лісовій дорозі поблизу села на захід від столиці. На околиці села Дмитрівка лежало дев'ять танків і бронетехніки, знищені та вичерпані вогнем під час танкового бою трьома днями раніше. У двох танків було підірвано вежі та важкі гармати. Усередині бронетранспортера виднілися згорілі людські останки» [4].

Таким чином, порівнюючи цей матеріал із попередніми двома, можемо сказати, що він найбільш влучний, адже тут подано коментарі усіх можливих експертів, власних журналістів, які намагалися робити розслідування, а також дотримано усіх стандартів журналістики. Жанр тексту – огляд.

Висновок: ми проаналізували три матеріали іноземних видань від 2 квітня 2022 року, які подають інформацію про місто Бучу Київської області: понівечені трупи цивільних людей, стан інфраструктури міста та військовослужбовців. «The Sunday Times» пише про становище у Бучі через призму поглядів жінки Марії Дабіже, яка стала свідком деяких випадків. Кореспондента мало хвилюють факти й питання достовірності. У газеті «The Wall Street Journal» бачимо детальнішу розповідь, адже автор подає коментарі експертів та описи міста, а також через манеру його письма читач бачить, кого підтримує медійник і робить для себе певні висновки. Третій текст, вміщений у газеті «The New York Times», є найбільш повним та вдалим, адже журналіст подає коментарі не лише українських політиків, а й ставлення світових лідерів до ситуації в Україні. Більше того, він дотримується стандарту «всебічність», подаючи й позицію Москви.

Отже, іноземні медіа активно висвітлюють тематику війни в Україні. Вони вдаються до коментарів різних верств населення: політиків, військових чи цивільних громадян. Поряд з тим, багато медійників використовують соціальні мережі українських політиків як достовірне джерело. Одні видання дотримуються стандартів журналістики, інші ж їх ігнорують. Проте досить важливо звертати увагу на якості якісної преси, бо від цього залежить авторитетність видання та його імідж.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Голуб О. Медіакомпас: путівник професійного журналіста: практичний посібник. Київ: 2016. 93 с.
2. Bodies of mutilated children among horrors the Russians left behind // The Sunday Times. 2.04.2022. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.thetimes.co.uk/>
3. Ukrainians Count Dead, Dig Mass Graves, Clear Land Mines After Russian Pullback // The Wall Street Journal. 2.04.2022. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.wsj.com/>
4. Russian Retreat From Around Kyiv Offers Closer Look at Devastation // The New York Times. 2.04.2022. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.nytimes.com/>